การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาตามแนวพุทธในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

LEARNING MANAGEMENT IN SOCIAL STUDIES ACCORDING TO BUDDHISM IN RAJABHAT UNIVERSITY

[1]อำนวยพร โฮมจูมจัง และ [2]พรรณี มัวร์

[1]Aumnuyporn Homchoomchung and [2]Pannee Moore

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ประเทศไทย

Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand.

[1]aumnuyporn_h@gmail.com

Received July 10, 2022; **Revised** November 2, 2022; **Accepted** December 1, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิด และเพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาตามแนวพุทธในมหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้เกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษาตามแนวพุทธ สามารถนำเอาความรู้ความเข้าใจไปปรับใช้ให้เข้ากับสภาพสังคมได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับเจตนารมณ์เพื่อการจัดการศึกษาวิชาสังคมศึกษา เพื่อเป้าหมายในการสร้างคนให้เป็นผู้มีความรู้และประพฤติตนในทางที่ดี (ภูมิรู้ ภูมิธรรม) การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาตามแนวพุทธในมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีดังนี้ (1) ส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา (2) การสร้างทักษะ 3R 8C สำหรับผู้เรียน (3) การเสริมทักษะ C- Teacher สำหรับผู้สอน (4) การบูรณาการ 6 ทฤษฎีกับการจัดการเรียนรู้ และ (5) การบูรณาการกับพุทธวิธีการสอน

คำสำคัญ : มหาวิทยาลัยราชภัฏ, การจัดการเรียนรู้, วิชาสังคมศึกษาตามแนวพุทธ

---

[1] อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาสังคมศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

[2] อาจารย์ สาขาวิชาสังคมศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

Abstract

This academic paper aims to present the concept. And to present guidelines for learning management in Buddhist social studies subjects in Rajabhat Universities, which are of great importance in developing students' competency to be able to learn about Buddhist social studies subjects. able to apply knowledge and understanding to adapt to the social conditions appropriately and in accordance with the intention of the management of social studies For the goal of creating people to be knowledgeable and behave in a good way (Knowledge and Morality)Learning management in social studies based on Buddhism in Rajabhat Universities (1) promotingthe quality of teaching and learning management of teachers in higher education institutions (2) building 3R 8C skills for learners (3) enhancing C- Teacher skills for teachers (4) Integrating 6 theories with learning management (5) Integrating Buddhist methods of teaching with learning management.

Keywords : Rajabhat University, Learning management, Social studies according to Buddhism teaching methods with learning management

บทนำ

ด้วยการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและในระดับอุดมศึกษานั้น เป้าหมาย สำคัญคือ การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ตามความสามารถและความถนัดของผู้เรียน ดังนั้น แนวโน้มในการจัดการเรียนการสอนจึงเปลี่ยนไปจากเดิมคือ จากการจัดการเรียนการสอนที่เน้นคนกลุ่มใหญ่ เปลี่ยนมาเป็น การจัดการเรียนการสอนที่เน้นเป็นกลุ่มย่อยหรือเป็นรายบุคคลมากยิ่งขึ้น ด้วยผู้เรียนแต่ละคนแต่ละกลุ่มนั้นมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน ทั้งด้านบุคลิกภาพสภาพทางจิตวิทยาสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้และบริบทอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลต่อวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้มีความแตกตางกันไปด้วยซึ่งความสำคัญนี้แสดงให้เห็นชัดในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 หมวด 4 เกี่ยวกับแนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 ความว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลัก

ว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการเรียน การสอน ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ”และในมาตร 25 ข้อ 1 ที่กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินกระบวนการจัดการเรียนรู้โดย“จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) การพัฒนา“คน” อันเป็นทรัพยากรสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศนั้น ต้องอาศัยการจัดการศึกษาที่สอดคล้อง ต่อการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อย่างเท่าทัน เมื่อพิจารณาถึงการจัดการศึกษาของไทยตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ที่ได้นำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนโดยเน้น “การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” โดยการจัดการศึกษานั้นต้องอาศัยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่ใช้พัฒนาผู้เรียนให้ไปสู่การพัฒนาตนตามเป้าหมายของหลักสูตร ทำให้ผู้เรียนคิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เมื่อนำมาเทียบเคียงกับทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้เรียนควรมีทั้งการเรียนรู้เพื่อให้ได้วิชาแกนและต้องมีทักษะสำคัญ ในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ทักษะชีวิตและการทำงาน 2) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมและ 3) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีถือว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น เป็นหลักสูตรที่มีความพยายามให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยผ่าน กระบวนการเรียนรู้ของตนเองให้มากที่สุด และได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะต่างๆ ในศตวรรษที่ 21

การจัดการเรียนรู้เป็นการตั้งใจกระทำให้เกิดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่ดีย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผู้สอนที่สอนอย่างมีหลักการ มีความรู้และมีทักษะ จะช่วยให้ผู้เรียน เรียนอย่างมีความหมาย และมีคุณค่าโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้กระบวนการเรียนรู้มิได้จำกัดว่าจะต้องเกิดขึ้นเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ หรือที่เรียกกันว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องเรียนรู้ให้เข้าใจและนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและสัมฤทธิ์ผล พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สรุปการจัดการเรียนรู้ที่ยอมรับว่าบุคคลหรือผู้เรียนมีความแตกต่างกัน และทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้จัดการเรียนรู้ควรมีความเชื่อพื้นฐานอย่างน้อย 3 ประการ คือ เชื่อว่าทุกคนมีความแตกต่างกัน เชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ และเชื่อว่าการเรียนรู้เกิดได้ทุกที่ ทุกเวลาการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการสืบค้น เน้นงานที่มีปฏิสัมพันธ์ บทเรียนที่มีความยืดหยุ่น เคารพคุณค่าของความแตกต่างอย่างหลากหลาย ให้การเรียนรู้ที่มีการส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียน ประเด็นสำคัญของอาจารย์ยุคใหม่ ต้องไม่เน้นที่“การสอน” แต่ทำหน้าที่สร้างแรงบันดาลใจให้เกิดขึ้น ในตัวของผู้เรียน เน้น

การออกแบบกระบวนการเรียนรู้ เป็นผู้ชี้แนะการเรียนรู้ ในด้านเนื้อหาสาระสำคัญที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21การจัดการเรียนรู้เป็นการตั้งใจกระทำให้เกิดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่ดีย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผู้สอนที่สอนอย่างมีหลักการ มีความรู้และมีทักษะ จะช่วยให้ผู้เรียน เรียนอย่างมีความหมาย และมีคุณค่าโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้กระบวนการเรียนรู้มิได้จำกัดว่าจะต้องเกิดขึ้นเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ หรือที่เรียกกันว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องเรียนรู้ให้เข้าใจและนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

สรุปการจัดการเรียนรู้ที่ยอมรับว่าบุคคลหรือผู้เรียนมีความแตกต่างกัน และทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้จัดการเรียนรู้ควรมีความเชื่อพื้นฐานอย่างน้อย 3 ประการ คือ เชื่อว่าทุกคนมีความแตกต่างกัน เชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ และเชื่อว่าการเรียนรู้เกิดได้ทุกที่ ทุกเวลาการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการสืบค้น เน้นงานที่มีปฏิสัมพันธ์ บทเรียนที่มีความยืดหยุ่น เคารพคุณค่าของความแตกต่างอย่างหลากหลาย ให้การเรียนรู้ที่มีการส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียน ประเด็นสำคัญของอาจารย์ยุคใหม่ ต้องไม่เน้นที่“การสอน” แต่ทำหน้าที่สร้างแรงบันดาลใจให้เกิดขึ้น ในตัวของผู้เรียน เน้นการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ เป็นผู้ชี้แนะการเรียนรู้ ในด้านเนื้อหาสาระสำคัญที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 จะยึดหลัก 3Rs ประกอบด้วยการอ่าน การเขียน และมีความรอบรู้ในด้านคณิตศาสตร์ (Reading, Writing and Arithmetic) และ หลัก 4Cs ประกอบด้วย 1) การคิดแบบมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) คือ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีเหตุผลและต้องสามารถตัดสินคุณค่าของสิ่งที่คิดนั้นด้วย 2) การสื่อสาร(Communication) คือต้องมีความสามารถใช้ศัพท์ ใช้ภาษา ใช้ ICT และใช้จิตวิทยาเพื่อสื่อสาร กับผู้อื่นให้ประสบความสำเร็จได้ 3) การทำงานร่วมกัน (Collaboration) คือ มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้4) การสร้างสรรค์ (Creativity) คือ มีความสามารถในการจินตนาการเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ อันจะนำไปสู่สิ่งใหม่หรือความคิดใหม่ๆ วิธีการใหม่ๆ ที่เรียกว่า นวัตกรรม (Innovation) การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา การติดต่อสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้สอนสอนไม่ได้ ผู้เรียนต้องเรียนเองหรือพูดใหม่ว่าผู้สอน ต้องไม่สอน แต่ต้องออกแบบการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวก ในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ คิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนคอยให้คำปรึกษาแนะนำแล้วการเรียนรู้ก็จะเกิดจากภายในใจและสมองของตนเองการเรียนรู้แบบนี้เรียกว่า PBL (Problem-Based Learning) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) กับผู้อื่นให้ประสบความสำเร็จได้ 3) การทำงานร่วมกัน (Collaboration) คือ มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้4) การสร้างสรรค์ (Creativity) คือ มีความสามารถในการจินตนาการเพื่อ

สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ อันจะนำไปสู่สิ่งใหม่หรือความคิดใหม่ๆ วิธีการใหม่ๆ ที่เรียกว่า นวัตกรรม (Innovation) การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา การติดต่อสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้สอนสอนไม่ได้ ผู้เรียนต้องเรียนเองหรือพูดใหม่ว่าผู้สอน ต้องไม่สอน แต่ต้องออกแบบการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวก ในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ คิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนคอยให้คำปรึกษาแนะนำแล้วการเรียนรู้ก็จะเกิดจากภายในใจและสมองของตนเองการเรียนรู้แบบนี้เรียกว่า PBL (Problem-Based Learning) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

การจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาศักยภาพคนไทยให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 กล่าวคือการผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญและมีความเป็นเลิศเฉพาะด้าน การมีทักษะชีวิตและการทำงาน การมีทักษะทางสังคม ทักษะการเรียนรู้นวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา,2560) การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เน้นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ เน้นให้ผู้เรียนมีความฉลาดรอบรู้ มีปัญญา รู้เท่าทันโลก และสามารถสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเองได้ ครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการสอน ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสร้างนวัตกรรมได้ สถาบันอุดมศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนและติดตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และการจัดการศึกษาเพื่อทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้การส่งมอบผลผลิตสู่หน่วยผู้ใช้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการผลิตบัณฑิตที่ตอบสนองพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562 ที่ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาที่ยึดหลักความรับผิดชอบต่อสังคมหลักเสรีภาพทางวิชาการ หลักความเป็นอิสระ หลักความเสมอภาค และหลักธรรมาภิบาล (ราชกิจจานุเบกษา, 2562)

สถาบันอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีหน้าที่ที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) จัดการศึกษาที่คำนึงถึงเหตุผล ความคุ้มค่า และความจำเป็นของประเทศ รวมทั้งการขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้เรียนกลุ่มต่างๆ จัดให้มีหลักสูตรการศึกษาหรือการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อรองรับการศึกษาตลอดชีวิต การศึกษานอกเวลางาน เพื่อพัฒนาศักยภาพและทักษะการทำงานของบุคคลในทุกช่วงวัย เน้นการสร้างเสริมผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศ 2) ภารกิจด้านการวิจัยและการสร้างนวัตกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของประเทศ เพื่อนำไปใช้ในการ

พัฒนาและแก้ปัญหาของประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรมและเพื่อความเจริญงอกงามทางวิชาการ 3) ภารกิจการบริการวิชาการแก่สังคมสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ในการให้บริการทางวิชาการ ให้คำปรึกษาทางวิชาการ และถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอน การวิจัยและการสร้างนวัตกรรมแก่ภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และสังคม เพื่อนาความรู้ไปใช้ประโยชน์และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 4) ภารกิจด้านการทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม โดยการอนุรักษ์ฟื้นฟู สืบสานและเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นและของชาติ บูรณาการการทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมของผู้เรียน(สันติ งามเสริฐ,2563:5)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมีภารกิจสำคัญ คือ การผลิตบัณฑิตให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และเป็นทรัพยากร บุคคลที่สำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นและสังคม ดังนั้นแนวโน้มและทิศทางของการจัดการเรียนการสอน เพื่อการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณลักษณะดังกล่าว จึงย่อมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เน้นการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ จากอาจารย์โดยเน้นไปที่วิธีการสอนตามเนื้อหาของอาจารย์ไปที่วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นอาจารย์ควรที่จะต้องปรับเปลี่ยน วิธีการสอนของตน ให้สอดคล้องกับผู้เรียน โดยต้องจัดการเรียนการสอนที่สนองตอบต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน แต่อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนที่สนองตอบต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนนั้น อาจารย์ผู้สอนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทราบถึงความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างของผู้เรียนในแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม และต้องทราบให้ได้ว่าผู้เรียน ในแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มนั้น มีวิธีการเรียนรู้ที่ดีได้อย่างไร มีความถนัดในการเรียนรู้เป็นอย่างไร กิจกรรมแบบไหนที่ทำให้เขาเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองได้ดีสิ่งเหล่านี้คือ แบบการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Style) ซึ่งแบบการเรียนรู้ หมายรวมถึง ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกในการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่ผู้เรียนชอบพอใจและส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ ของตนให้ดีขึ้น ดังนั้นจึงมีผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นว่าถ้าผู้สอนสามารถใช้วิธีการสอนที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ของผู้เรียน จะสามารถช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้โดยสามารถจดจำองค์ความรู้ได้ดีสามารถคิดเป็นและประยุกต์องค์ความรู้นั้น ไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี (ธัญมาส รวยรื่น, 2556)

การส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา (2561:7-8) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ได้ดำเนินการโดยการศึกษาแนวคิดของ UK Professional Standard Framework (UKPSF) ของสหราชอาณาจักร และ Australian Professional Standard for Teachers ของประเทศออสเตรเลีย โดยกำหนด

มาตรฐานอาจารย์มืออาชีพไว้ 3 ด้าน คือ Areas Activity, Knowledge และ Professional Value และมีระดับของมาตรฐานอาจารย์ 4 ระดับ คือ Associate Fellow, Fellow, Senior Fellow และ Principal Fellow ซึ่งสอดคล้องและมีแนวความคิดใกล้เคียงกับ Australian Professional Standard for Teachers ที่กำหนดมาตรฐานอาจารย์มืออาชีพไว้ 3 ด้าน คือ Professional Knowledge, Professional Practice และ Profession Engagement โดยมีระดับมาตรฐานอาจารย์ 4 ระดับ คือGraduate, Proficient, Highly Accomplished และ Lead และสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีแนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะและประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน จำนวน 3 องค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 องค์ความรู้ (Knowledge) ประกอบด้วย 2 มิติคือ (1.1) ความรู้ในศาสตร์สาขาวิชา (1.2) ความรู้ในศาสตร์การสอนและการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 2 สมรรถนะ (Competencies) ประกอบด้วย 4 มิติคือ (2.1) ออกแบบและวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (2.2) ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (2.3) เสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน (2.4) วัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน พร้อมทั้งสามารถให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างสร้างสรรค์

องค์ประกอบที่ 3 ค่านิยม (Values) ประกอบด้วย 2 มิติ คือ (3.1) คุณค่าในการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (3.2) ธำรงไว้ซึ่งจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพอาจารย์

คุณภาพการจัดการเรียนการสอนในแต่ละองค์ประกอบกำหนดให้มีระดับของคุณภาพของแต่ละองค์ประกอบ จำนวน 4 ระดับ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของอาจารย์ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยใน 4 ระดับที่สำคัญ มีดังนี้

ระดับที่ 1 เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ของตนและประยุกต์ใช้ได้ มีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์การเรียนรู้เบื้องต้น สามารถออกแบบกิจกรรม จัดบรรยากาศ ใช้ทรัพยากรและสื่อการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงผู้เรียนและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ สามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนนำผลประเมินมาใช้ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เปิดใจรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง และปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพอาจารย์ขององค์กร

ระดับที่ 2 เป็นผู้มีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนระดับที่ 1 ที่มีความรู้ลึกในศาสตร์ของตน และติดตามความก้าวหน้าของความรู้ในศาสตร์อย่างสม่ำเสมอ มีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์การเรียนรู้ สามารถจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน กำกับดูแลและติดตามผลการเรียนรู้

ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ให้คำปรึกษาชี้แนะแก่เพื่อนอาจารย์ในศาสตร์ได้ และส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพอาจารย์ภายในองค์กร

ระดับที่ 3 เป็นผู้มีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนระดับที่ 2 ที่เชี่ยวชาญในศาสตร์ของตน ศาสตร์การเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ข้ามศาสตร์ นำผลการวิจัยในชั้นเรียนมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เป็นพี่เลี้ยงและผู้ชี้แนะในระดับองค์กรด้านการจัดการเรียนรู้ และนโยบายด้านจรรยาบรรณวิชาชีพอาจารย์

ระดับที่ 4 เป็นผู้มีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนระดับที่ 3 ที่เป็นผู้นำในศาสตร์ของตน ศาสตร์การเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ข้ามศาสตร์ เป็นที่ยอมรับทั้งภายในและภายนอกองค์กร มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ในการพัฒนาองค์ความรู้ และการจัดการเรียนรู้ในระดับชาติ และนานาชาติ เป็นผู้นำเชิงนโยบายด้านจรรยาบรรณวิชาชีพอาจารย์

การเสริมสร้างทักษะ 3R 8C สำหรับผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้ในบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว ต้องคำนึงถึงทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเริ่มต้นในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีแนวคิดเรื่อง “ทักษะแห่ง อนาคตใหม่: การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21” พัฒนาโดยเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการ เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องการเห็นเยาวชนมีทักษะ 3R ประกอบด้วย Reading (การอ่าน) wRiting (การเขียน) และ aRithmetic (คณิตศาสตร์) และ 8C ประกอบด้วย Critical Thinking & Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการ แก้ปัญหา) Creativity & Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม) Cross-Culture Understanding (ทักษะด้าน ความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์) Collaboration, Teamwork & Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ) Communications, Information & Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ) Computing & ICT literacy (ทักษะด้าน คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) Career & Learning Skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้) (กนก จันทร์ทอง, 2560 : 227-241) และ Compassion : มีคุณธรรม มีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย (วัชระ จตุพร, 2561 : 13-14)

การเสริมสร้างทักษะ C-Teacher สำหรับผู้สอนผู้สอน

ผู้สอนผู้สอนจำเป็นต้องมีทักษะสำคัญสำหรับยุคนี้ที่เรียกว่า C-Teacher ซึ่งได้แก่ (1) Content: ผู้สอนต้องมีความรู้และทักษะในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี เพราะหากผู้สอนไม่เชี่ยวชาญในเรื่องที่สอนหรือถ่ายทอด ก็ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมาย (2) Computer (ICT) Integration: ผู้สอนต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีจะช่วยกระตุ้นความสนใจให้แก่ผู้เรียน ยิ่งถ้าได้ผ่านการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพจะยิ่งช่วยส่งเสริมทักษะที่ต้องการได้เป็นอย่างดี (3) Constructionist: ผู้สอนต้องเข้าใจแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นได้เองจากการเชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีอยู่เข้ากับความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ ที่ได้รับ และได้จากการลงมือปฏิบัติในกิจกรรมต่าง ๆ โดยผู้สอนสามารถนำแนวคิดนี้ไปใช้ในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสร้างความรู้และสร้างสรรค์ชิ้นงานต่าง ๆ ผ่านการประยุกต์ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากในชั้นเรียนและจากการศึกษาด้วยตนเอง (4) Connectivity: ผู้สอนต้องสามารถจัดกิจกรรมให้เชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและระหว่างผู้สอนในสถานศึกษาเดียวกันหรือต่างสถานศึกษา รวมถึงความเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาและสถานศึกษากับชุมชนเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เป็นประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เรียน (5) Collaboration: ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ในลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน เพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ด้วยตนเอง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสารสนเทศระหว่างกัน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะอาชีพและทักษะชีวิต (6) Communication: ผู้สอนมีทักษะการสื่อสารทั้งการบรรยาย การยกตัวอย่าง การเลือกใช้สื่อ การนำเสนอสื่อ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมนำไปสู่ความเข้าใจและสามารถเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (7) Creativity: ผู้สอนจำเป็นต้องสร้างสรรค์กิจกรรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย แปลกใหม่จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด ผู้สอนต้องเป็นมากกว่าผู้ถ่ายทอดความรู้โดยตรงเพียงอย่างเดียว และ (8) Caring: ผู้สอนต้องมีมุทิตาจิตต่อผู้เรียน ต้องแสดงออกถึงความรัก ความห่วงใยอย่างจริงใจต่อผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อ (ถนอมพร เลาหจรัสแสง.2556:15-16)

พุทธวิธีการสอน

พุทธศาสนาเป็นรากฐานสำคัญของวิถีไทยมากว่า 2,000 ปี พระธรรมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงมีอิทธิพลต่อหลักคิด การประพฤติปฏิบัติตน วัฒนธรรม และประเพณีต่างๆ สืบเนื่องยาวนานบนผืนแผ่นดินไทย ตลอดจนนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

วิธีสอนของพระพุทธเจ้า มีหลายแบบหลายอย่าง ที่น่าสังเกตหรือพบบ่อย คงจะได้แก่ กลวิธีและอุบายประกอบการสอน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต),2557) ต่อไปนี้ (1) ยกอุทาหรณ์ และการเล่านิทานประกอบ ช่วยให้เข้าใจความได้ง่ายและชัดเจน ช่วยให้จำแม่น เห็นจริงและเกิดความเพลิดเพลิน ทำให้การเรียนการสอนมีรสยิ่งขึ้น (2) การเปรียบเทียบด้วยข้ออุปมา คำอุปมาช่วยให้เรื่องที่ลึกซึ้งเข้าใจยาก ปรากฏความหมายเด่นชัดออกมา และเข้าใจง่ายขึ้น (3) การใช้อุปกรณ์ในการสอน ในสมัยพุทธกาล หากจะใช้อุปกรณ์บ้าง ก็ต้องอาศัยวัตถุสิ่งของที่มีในธรรมชาติหรือเตรื่องใช้ต่างๆ ที่ผู้คนใช้กันอยู่ (4) การทำเป็นตัวอย่าง วิธีสอนที่ดีที่สุดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นการสอนแบบไม่ต้องกล่าวสอน เป็นทำนองสาธิตให้ดู (5) การเล่นภาษา เล่นคำ และใช้คำในความหมายใหม่ เป็นเรื่องของความสามารถในการใช้ภาษาผสมกับปฏิภาณ (6) อุบายเลือกคน และการปฏิบัติรายบุคคล ทรงพิจารณาว่าเมื่อจะเข้าไปประกาศพระศาสนาในถิ่นในถิ่นหนึ่งควรไปโปรดใครก่อน (7) การรู้จักจังหวะและโอกาส ผู้เรียนยังไม่พร้อม ก็ต้องมีความอดทน ไม่ชิงหักหาญหรือดึงดันทำ แต่ต้องตื่นตัวอยู่เสมอเมื่อถึงจังหวะหรือเป็นโอกาส (8) ความยืดหยุ่นในการใช้วิธีการ ถ้าผู้สอนสอนอย่างไม่มีอัตตา ตัดตัณหา มานะ ทิฏฐิเสียได้ ก็จะมุ่งไปยังผลสำเร็จในการเรียนรู้เป็นสำคัญ สุดแต่จะใช้กลวิธีใดให้การสอนได้ผลดีที่สุด ก็จะทำในทางนั้น (9) การลงโทษและให้รางวัล สำหรับผู้สอนทั่วไป อาจต้องคิดคำนึงว่า การลงโทษ ควรมีหรือไม่ แค่ไหน และอย่างไร แต่ผู้ที่สอนคนได้สำเร็จผลโดยไม่ต้องอาญาโทษเลยย่อมชื่อว่าเป็นผู้มีความสามารถในการสอนมากที่สุด (10) กลวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าย่อมอาศัยปฏิภาณ คือ ความสามารถในการประยุกต์หลักวิธีการ และกลวิธีต่างๆ มาใช้ให้เหมาะสม เป็นเรื่องเฉพาะครั้ง เฉพาะคราวไป

โดยข้อสรุปที่เกี่ยวกับการสอน มีดังนี้ (1) ปัญญาเป็นสิ่งสร้างสรรค์ขึ้นภายในตัวผู้เรียนเอง (2) ผู้สอนทำหน้าที่เป็นกัลลยาณมิตร ช่วยชี้นำทางการเรียน (3) วิธีสอน อุบาย และกลวิธีต่างๆ เป็นสื่อหรือเป็นเครื่องผ่อนแรงการเรียนการสอน(4) อิสรภาพทางความคิด เป็นอุปกรณ์สำคัญในการสร้างปัญญา

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏได้จัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา โดยบูรณาการ 6 ทฤษฎีการเรียนรู้ต่อไปนี้ คือทฤษฎีที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษาในยุคปัจจุบัน (Stacy Jagodowski,2019)

1. ทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple Intelligences)

ทฤษฎีของพหุปัญญา เป็นทฤษฎีที่ถูกพัฒนาขึ้น โดย ดร. โฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) อาจารย์มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเชื่อว่ามนุษย์เรานั้นมีความสามารถทางปัญญาที่แตกต่างกันหลายด้าน ซึ่งแต่ละด้านต่างมีรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตัวเอง ซึ่งจากการศึกษาในปัจจุบันพบว่า มีการค้นพบความสามารถทางปัญญาตามทฤษฎีพหุปัญญาถึง 9 ด้าน อันได้แก่ ด้านภาษา ด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านการเคลื่อนไหว ด้านดนตรี ด้านปฏิสัมพันธ์ ด้านความเข้าใจตนเอง ด้านธรรมชาติ และด้านการคิดใคร่ครวญ โดยแต่ละด้านล้วนแสดงให้เห็นถึงวิธีการที่หลากหลายในการประมวณผลความรู้ของแต่ละบุคคล

ทฤษฎีพหุปัญญาของ ดร.โฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ นี้ นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายในโลกของการเรียนการสอน เพราะเป็นเครื่องยืนยันว่าผู้เรียนแต่ละคนล้วนมีรูปแบบของการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับตัวเองแตกต่างกันไป ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องออกแบบหลักสูตรและจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความหลากหลายดังกล่าว เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ทฤษฎีอนุกรมวิธานของบลูม (Bloom's Taxonomy)

ทฤษฎีอนุกรมวิธานของบลูม (Bloom's Taxonomy) ถูกพัฒนาขึ้นมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1956 โดย เบนจามิน บลูม นักการศึกษาชาวสหรัฐอเมริกา ซึ่งมองว่าการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน โดยเริ่มจากขั้นแรกไปสู่ขั้นสุดท้ายที่มีความยากมากขึ้น ซึ่งบลูมได้จำแนกจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้าน คือ (1) ด้านพุทธพิสัย (Cognitive Domain) ซึ่งมีระดับการเรียนรู้ 6 ระดับ คือ จดจำ เข้าใจ ประยุกต์ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และ ประเมินค่า ตามลำดับ (2) ด้านจิตพิสัย (Psychomotor Domain) ซึ่งมีระดับการแสดงออก 5 ระดับ คือ รับรู้ ตอบสนอง เห็นคุณค่า สร้างแนวคิด และสร้างอุปนิสัย ตามลำดับ (3) ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) มีระดับพฤติกรรม 5 ระดับ คือ รับรู้ ทำตาม ทำได้ถูกต้อง ทำอย่างต่อเนื่อง และเป็นธรรมชาติ ตามลำดับ

อนุกรมวิธานของบลูม นั้น นับเป็นทฤษฎีสำคัญที่ช่วยให้ครูกำหนดเป้าหมายและจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ที่ชัดเจนสำหรับผู้เรียนและเป็นประโยชน์อย่างมากในการจัดทำแผนการสอน

3. บริเวณความใกล้เคียงพัฒนาการทางปัญญาและการเสริมต่อการเรียนรู้ของวีกอตสกี The Zone of proximal development - ZPD and Scaffolding

บริเวณความใกล้เคียงพัฒนาการทางปัญญา (The Zone of proximal development - ZPD) เป็นแนวคิดที่นำเสนอโดย เลฟ วีกอตสกี (Lev Vygotsky) นักวิชาการที่อยู่ในยุคเดียวกับเฟียเจย์ ซึ่งได้กล่าวถึง ขอบเขตระหว่างสิ่งที่ผู้เรียนทำได้อย่างอิสระ ซึ่งมาจากการสังเกตและประสบการณ์ที่ผู้เรียนมี กับสิ่งที่ผู้เรียนทำได้เมื่อได้รับคำแนะนำ โดยผู้เรียนแต่ละคนนั้นมีจะมี ZPD ที่แตกต่างกัน บางคนสามารถเรียนรู้ได้เอง ในขณะที่บางคนจำเป็นต้องได้รับการชี้แนะ ซึ่งการชี้แนะนักเรียนนั้นเป็นการเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding) ซึ่งหมายถึงการช่วยเหลือเด็กในการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการในตัวผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จ

แนวคิดของวีกอตสกี ในเรื่องนี้ชี้ให้เห็นว่า มีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องมีการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งวีกอตสกี ได้แนะนำว่าวิธีที่ดีที่สุดสำหรับครูที่จะสนับสนุนนักเรียนของพวกเขาคือการทำงานร่วมกับพวกเขาเพื่อให้สามารถสังเกตและพิจารณาแนวทางในการสนับสนุนได้อย่างเหมาะสม

4. โครงสร้างความรู้และปัญญานิยม Schema and Constructivism

ทฤษฎีโครงสร้างความรู้และปัญญานิยมของฌอง เพียเจต์ (Jean William Fritz Piaget) ได้อธิบายถึงการแนะนำความรู้ใหม่ด้วยความรู้ที่มีอยู่เดิมของนักเรียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนเข้าใจในหัวข้อใหม่ได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ทฤษฎีนี้แนะนำให้ครูผู้สอนควรพิจารณาสิ่งที่นักเรียนรู้มาก่อนที่จะเริ่มบทเรียนใหม่ ปัจจุบันทฤษฎีนี้กลายเป็นกิจวัตรโดยทั่วไปของห้องเรียนส่วนใหญ่ นอกจากนี้ทฤษฎีปัญญานิยมของเพียเจต์ ยังอธิบายว่า มนุษย์สร้างความหมายต่าง ๆ ผ่านการกระทำและประสบการณ์ ซึ่งทฤษฎีนี้มีบทบาทอย่างมากกับห้องเรียนในปัจจุบันที่เน้นการลงมือปฏิบัติในลักษณะของ Active Learning

5. ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมของสกินเนอร์ (Burrhus Frederic Skinner) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้อธิบายถึงพฤติกรรมของมนุษย์ ว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากภายนอก สำหรับในห้องเรียน พฤติกรรมนิยมเป็นทฤษฎีที่ว่าการเรียนรู้และพฤติกรรมของนักเรียนซึ่งจะดีขึ้นเมื่อได้รับการเสริมแรงเชิงบวก เช่น การให้รางวัลและคำชมเชยต่าง ๆ และสามารถหยุดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียนได้จากการเสริมแรงทางลบและการลงโทษ ทฤษฎีพฤติกรรม

นิยมของสกินเนอร์นี้ กลายเป็นเทคนิคพื้นฐานของครูผู้สอนในการปรับพฤติกรรมให้กับผู้เรียนและช่วยปรับปรุงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดีขึ้น ถ้าใช้เทคนิคนี้อย่างเหมาะสม

6. หลักสูตรเกลียวสว่าน

หลักสูตรเกลียวสว่านของเจอโรม บรูเนอร์ (Jerome Bruner) นักจิตวิทยาชาวสหรัฐอเมริกา มีความหมายว่า เป็นหลักสูตรที่มีการจัดทำเนื้อหาหรือหัวข้อเนื้อหาเดียวกันในทุกระดับชั้น แต่จะมีระดับของความยากง่ายและความลึกซึ้งแตกต่างกันกล่าวคือในชั้นต้นๆ จะสอนในส่วนที่ง่าย และค่อยๆ เพิ่มความยากตามระดับชั้นที่สูงขึ้น ซึ่งบรูเนอร์ เชื่อว่าเด็ก ๆ สามารถเข้าใจหัวข้อและปัญหาที่ท้าทายได้ โดยมีเงื่อนไขว่าพวกเขาจะต้องได้รับการนำเสนอในลักษณะที่เหมาะสมกับวัย นอกจากนี้บรูเนอร์ ยังแนะนำว่าครูผู้สอนควรกลับมาทบทวนหัวข้อเป็นประจำทุกปีเพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสม ซึ่งแนวคิดนี้นำมาสู่การออกแบบหลักสูตรร่วมกันของสถานศึกษา ร่วมถึงแผนการสอนรายสัปดาห์และรายปีอีกด้วย

ทั้งหมดนี้คือแนวคิดที่ได้จากทฤษฎีทางการศึกษาต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน ซึ่งควรค่าแก่การศึกษาลงลึกในแต่ละทฤษฎี อันจะช่วยให้เข้าใจและนำมาปรับใช้กับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาของครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพได้มากยิ่งขึ้น

บทสรุป

การจัดการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่สำคัญของประเทศไทย ได้ยึดหลักการจัดการศึกษาวิชาสังคมศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ ซึ่งสอดรับกับการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของสังคมในศตวรรษที่ 21 นั้น จึงนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนวิถีใหม่ ทั้งผู้สอนและผู้เรียนต้องปรับตัวตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญคือ (1) ส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะและประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน ในองค์ความรู้ (Knowledge) สมรรถนะ (Competencies) และค่านิยม (Values) โดยในแต่ละองค์ประกอบกำหนดให้มีระดับของคุณภาพของแต่ละองค์ประกอบจำนวน 4 ระดับ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของอาจารย์ด้านการจัดการเรียนการสอน (2) การเสริมสร้างทักษะ 3R 8C สำหรับผู้เรียน (3) การเสริมสร้างทักษะ C-Teacher สำหรับผู้สอนผู้สอน (4) การบูรณาการ 6 ทฤษฎีกับการจัดการเรียนรู้ และ(5) การบูรณาการ 6 ทฤษฎีกับการจัดการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

กนก จันทร์ทอง.(2560). *การสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21*.วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ปีที่ 28 ฉบับที่ 2.

จินตนา ใบกาซูยี.(2536). *การเขียนสื่อการเรียนการสอน*, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุวิริยสาสน์.

ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, (2546). *ปฏิรูปการศึกษาการประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่*, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

ถนอมพร เลาหจรัสแสง.(2556).*การเรียนรู้ในยุคสมัยหน้า:ตอนอนาคตผู้สอนไทยผู้สอนพันธุ์ C*.เชียงใหม่ : สถานบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ทิศนา แขมมณี, (2550). *ศาสตร์การสอน:องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ,* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), (2543). *ธรรมะกับการทำงาน,* พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ,

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต).(2557).*พุทธวิธีในการสอน*.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ Medabooks เกษม แสงนนท์.

พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562. (2562, 1 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา.* เลมที่ 136 ตอนที่ 57 ก หนา 54 – 78

พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์และพเยาว์ ยินดีสขุ, (2548). *ทักษะ 5C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ.* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

ราชกิจจานุเบกษา, *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*, เล่มที่ 127, ตอนที่ 45 ก.

สนอง วรอุไร.(2550).*ทำชีวิตให้ได้ดีและมีสุข,*พิมพ์ครั้งที่ 10, กรุงเทพฯ :สำนักพิมพ์อัมรินทร์.

สมชาย วรกิจเกษมสกุล.(2554). *สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์,* อุดรธานี : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

สันติ งามเสริฐ.(2563).*วารสารสหศาสตร์,* ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน).

สุมน อมรวิวัฒน์.(2544). *หลักบูรณาการทางการศึกษาตามแนวพุทธธรรม,* โครงการกิตติเมธี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2559).*แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564),* กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2559.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.(2542).*พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.*กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

_____.(2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545),* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อัมรินทร์พริ้นติ้ง, 2545.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579,* กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา.(2561). *แนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา.* กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี. (2557). *คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนระดับอุดมศึกษาเป็นสำคัญ.*ปทุมธานี : สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน.

Stacy Jagodowski.(2019).*The 6 Most Important Theories of Teaching.* (Online) https://www.thoughtco.com/theories-of-teaching-4164514

วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์